

Udenrigsministeriet

Sydgruppen

Journalnummer
46.C.52-3

Antal bilag

Dato
9. december 2004

Notits til Styrelsesformanden

projektitel

Bidrag til etableringen og de første aktiviteter i ECOWAS's enheder med ansvar for integreret vandressourceforvaltning

ansøger

Den økonomiske sammenslutning af vestafrikanske Stater (ECOWAS)

bevillingsudgift

6.164.750 kr.

personelbistand

-

varighed (finansår)

Finansårene 2005 (12 måneder)

tidligere forelæggelse for styrelsen

20.11.98; 3.12.99; 9.8.2000 og 29.10.2002

Sagsbehandler

Lisbeth Jespersen, tlf. 33 92 16 88

faglig konsulent

Kurt Mørck Jensen, tlf. 33 92 02 34

bevilling

Finanslovskonto 06.34.05.12. Globale miljøprogrammer

UMF-sagsområde

651.2123.01

Kopi af bevillingsnotitsen sendt til nedennævnte:

AFR

BFT.2

Amb. Ouagadougou

Dato:

Dato.

Chefens underskrift

Formandens underskrift

Formål

Det overordnede formål er at forbedre adgangen til vand og fremme en bæredygtige anvendelse af vandressourcer i Vestafrika gennem bedre vandforvaltning.

De umiddelbare formål kan deles i to: i) At gøre ECOWAS enheden med ansvar for integreret vandressourceforvaltning funktionsdygtig og sikre dens finansielle bæredygtighed på lang sigt samt ii) at opdatere Den vestafrikanske regionale handlingsplan for integreret Vandressourceforvaltning og opnå enighed med donorerne om finansiering af projekterne i planen.

Baggrund

- Vestafrika og vand

Vestafrika er særlig berørt af problemer med vandressourcer af forskellig art, omfattende vandmangel, vandbårne sygdomme, oversvømmelser m.v. Årsagerne er mange og omfatter vanskelige miljømæssige betingelser (klima, vegetation, jord og undergrund) og menneskelige faktorer som fattigdom, sociale og kulturelle begrænsninger, demografi, svag teknisk kapacitet, m.v. I mange dele af regionen overstiger efterspørgslen efter vand de tilgængelige vandressourcer. Forvaltningssystemerne, de juridiske instrumenter og den menneskelige kapacitet er utilstrækkelige til at sikre en rationel og bæredygtig anvendelse af vand og til at forudse og mægle i konflikter mellem forskellige vandbrugere og mellem lande, der er fælles om de begrænsede vandressourcer.

Vestafrika har længe været opmærksom på denne udvikling og taget skridt til at imødegå den. I marts 1998 besluttede 12 af de 16 medlemmer af ECOWAS gennem vedtagelsen af Ouagadougou-erklæringen at engagere sig i reformer på såvel nationalt som regionalt niveau. I 1999 tilsluttede de sidste 4 ECOWAS-lande sig erklæringen og sammen udarbejdede de Den vestafrikanske handlingsplan for integreret Vandressourceforvaltning. De etablerede ECOWAS's Organisation for regional koordination og monitorering af integreret Vandressourceforvaltning (PFCM).

Erfaringer har vist, at det regionale niveau er meget givtigt for samarbejde mellem lande omkring vandforvaltning. Regionale fora har været nøgleinstrumenter til at udvikle og udbrede integreret vandressourceforvaltning i verdenen og til at opbygge opmærksomhed i landene om vigtigheden af forvaltningsreformer.

- ECOWAS arbejde med vand

PFCM er ECOWAS organisation for samarbejde om integreret vandressourceforvaltning. Den spiller en vigtig rolle for politiske beslutninger i Vestafrika om integreret vandressourceforvaltning.

PFCM indgår i et hierarki af niveauer, hvor der drøftes og træffes beslutninger om integreret vandressourceforvaltning. På det pan-afrikansk niveau drøftes visioner og den overordnede ramme for vandreformer i den Afrikanske Union, AMCOW (Det afrikanske ministerråd for Vand), mv. Regionalt drøftes og koordineres i PFCM teknisk og politisk samarbejde samt integreret vandressourceforvaltnings programmer af regional karakter, på bassiniveau drøftes

konkrete grænseoverskridende vandemner og implementering af integreret vandressourceforvaltning på bassinniveau og endelig det nationale niveau, hvor fokus er på konsolidering, beslutning og implementering af vandforvaltningsplaner under hensyntagen til internationale forpligtelser og samarbejde besluttet på andre niveauer.

Formålet med etablering af PFCM er af fremme overgangen fra en teknokratisk og sektorbestemt forvaltning af vandressourcerne til en holistisk og inddragende forvaltning; at fremme og forstærke det regionale samarbejde for at stimulere til ens forvaltning af fælles vandressourcer; at fremme dannelsen af en ramme, hvor landene der deler vandressourcer kan konsultere hinanden samt koordinere og sikre implementeringen af integreret vandressourceforvaltning og gennemførelse af den vestafrikanske handlingsplan.

Organisationen består af fire enheder: Minister Komiteen, Det regionale konsultative råd om Vandressourcer, Den tekniske ekspert Komite og Vandressourcekoordinations Enheden (WRCU), der fysisk er placeret i Burkina Faso.

- Vestafrika og integreret vandressourceforvaltning

Udviklingen af integreret vandressourceforvaltning er på et kritisk stadie i regionen. Alle lande har vedtaget den regionale handlingsplan om integreret vandressourceforvaltning og flere lande er kommet langt med de nødvendige nationale reformer. Det forventes, at halvdelen af landene i regionen vil nå 2005-målet om at udvikle integreret vandressourceforvaltningsplaner i 2005. For at få den sidste halvdel med er en ekstraordinær indsats med ekstern støtte imidlertid nødvendig med henblik på at skabe momentum og stimulere den politiske interesse. Med den nødvendige støtte ventes flertallet af de øvrige lande at være i gang med forberedelserne til sådanne planer i 2005.

- Donorkoordination

En række donorer ud over Danmark arbejder i Vestafrika med integreret vandressourceforvaltning nationalt, regionalt og på bassin niveau. Blandt de aktive donorer kan nævnes Tyskland, Nederlandene, Den Globale Miljøfond (GEF), Verdensbanken, UNDP, EU, Den internationale Naturbevarelsessammenslutning (IUCN) og Global Water Partnership. Også Den afrikanske Udviklingsbank er på vej ind i området. De nævnte donorer finansierer alle projekter, der vedrører integreret vandressourceforvaltning i regionen. Al relevant information fra denne støtte er til rådighed for PFCM og for alle medlemslandene i ECOWAS. Med nærværende støtte gøres ECOWAS bedre i stand til at lede donorkoordinationen gennem opdateringen af Den vestafrikanske handlingsplan for integreret Vandressourceforvaltning og dens drøftelse med donorerne.

Sektorbeskrivelse

Den grundlæggende erkendelse af vand som en afgørende ressource for liv ligger bag internationale beslutninger de senere år om vand. Med FN's Årtusindetopmøde og det efterfølgende Verdenstopmøde om bæredygtig udvikling i Johannesburg i 2002 blev vand defineret som et af de væsentlige fokusområder med målsætninger om at halvere andelen af mennesker uden adgang til rent drikkevand og sanitet inden 2015 og inden 2005 at udvikle integrerede vandressource- og vandspareplaner i alle lande. Vand, sanitet og menneskelig

bosætning er fokusområder for FN's Kommission for Bæredygtig Udvikling (CSD) i samlingerne i 2004 og 05. I indeværende år analyserede og beskrev CSD de væsentligste udfordringer og forhindringer for at implementere målene på disse områder. Blandt udfordringerne identificerede CSD behovet for at intensivere og styrke gennemførelsen af integrerede vandressourceplaner i alle lande. I 2005 vil CSD formulere politiske anbefalinger, der kan medvirke til at fremme implementeringen.

Danmark tillægger fremme af adgangen til rent drikkevand og sanitet samt udvikling af integrerede vandressourceplaner central betydning. Under det danske EU-formandskab lancerede statsministeren sammen med EU-Kommissionens formand under Verdenstopmødet i Johannesburg EU's Vandinitiativ, der sigter mod fremme af disse mål. Vand er valgt som sektor i ni af Danmarks programsamarbejdslande og Danmark arbejder med en række internationale organisationer på at fremme udbredelsen af integrerede vandressourceplaner og adgangen til rent drikkevand.

At støtte ECOWAS arbejde med at gennemføre integrerede vandressourceplaner såvel nationalt som regionalt er i god overensstemmelse med Danmarks politik på området og støtter op om andre danskstøttede multilaterale og bilaterale aktiviteter på området. Samtidig ligger det i god forlængelse af tidligere støtte til den regionale proces i Vestafrika omkring integreret vandressourceforvaltning. Med bidrag til Global Water Partnership giver Danmark støtte til organisationens arbejde med at fremme udarbejdelse og gennemførelse af integrerede vandressourceplaner regionalt og nationalt. Også støtte til UNEP og en række internationale organisationer sigter på at fremme arbejdet med integrerede vandressourceplaner. EU's Vandinitiativ, hvor Danmark har været aktivt engageret i fastlæggelsen af implementeringen, arbejder indenfor dette område. Danmark har endvidere i mere end 10 år støttet vandsektoren i 4 vestafrikanske lande (Ghana, Burkina Faso, Benin og Niger). Siden 1995 har Danmark for at opbygge kapacitet på området støttet de vestafrikanske regionale ingeniør- og teknikerskoler (EIER og ETSHER). Den regionale proces for at udvikle integreret vandressourceforvaltning har siden 1998 modtaget støtte fra Danmark gennem støtte til forberedende konferencer, forberedelse af aktiviteter for etablering af Den vestafrikanske handlingsplan for integreret Vandressourceforvaltning, udstyr til Vandressourcekoordinations Enheden (WRCU), der holder til i Burkina Faso, m.v.

Projektbeskrivelse

For at nå udviklingsmålene – ikke mindst 2015-målene på vand – er det de vestafrikanske landes hensigt at bevæge sig fra den traditionelle (sektorbaserede) vandforvaltning mod en integreret vandressourceforvaltning på alle niveauer (regionale, bassin og nationalt). En række grundlæggende tiltag er gennemført med vedtagelsen af den regionale handlingsplan og dannelsen af ECOWAS enheder med ansvar for integreret vandressourceforvaltning. ECOWAS og landene i regionen mangler imidlertid ressourcer og kapacitet for fuldt ud at kunne igangsætte og gennemføre beslutningerne og planerne.

Nærværende støtte sigter mod at skubbe på det igangsatte samarbejde i Vestafrika om forvaltning af regionale vandressourcer og sætte fart på implementeringen gennem teknisk og finansiel støtte. Det er forventningen med denne støtte at processen vil opnå et momentum

således at medlemslandene i ECOWAS yderligere forpligter sig på gennemførelsen af de politiske beslutninger og andre donorer finansielt støtter strukturerne og handlingsplanens projekter.

Projektet vil gøre PFCM og de politiske og konsultative enheder funktionsdygtig samt identificere mekanismer for den finansielle bæredygtighed på lang sigt. Herudover vil der ske en opdatering og yderligere udvikling af den regionale handlingsplan for integreret vandressourceforvaltning samt blive skabt det nødvendige grundlag for at indgå aftaler med donorerne om finansiering af projekter i planen, som endnu ikke er finansieret.

I projektdokumentet defineres 5 resultatområder:

- ECOWAS Vandressourcekoordinations Enhed i Burkina Faso bringes til at fungere tilfredsstillende gennem konsolidering af mandatet, videreudvikling af den regionale vandpolitik, udvikling af arbejdsmetoder og procedurer, træning af ansatte, m.v.
- De øvrige enheder, der udgør PFCM bliver etableret og gjort funktionsdygtige. Dette vil ske gennem organisering af møder i de enkelte enheder under PFCM for at igangsætte deres aktiviteter og definere deres interne regler og procedurer, m.v.
- Mekanismer til at sikre finansiell bæredygtighed af PFCM bliver udarbejdet og gøres klar til vedtagelse af ECOWAS statsledere og regeringer
- De igangværende forhandlinger med donorerne bliver tilendebragte med henblik på at igangsætte implementering af de første projekter i Den vestafrikanske handlingsplan for integreret Vandressourceforvaltning.
- Den vestafrikanske handlingsplan for integreret Vandressourceforvaltning bliver opdateret og forelagt donorerne.

Det forventes at støtten vil få en markant indflydelse på forbedringen af forvaltningen af vandressourcer på regionalt, bassin og nationalt niveau og for regionens opnåelse af de vandrelaterede internationale mål. Effektivt samarbejde mellem landene vil forebygge potentielle konflikter, som måtte opstå, når landene skal enes om anvendelse af fælles vandressourcer. Befolkningerne i regionen vil få bedre adgang til vand og få fordel af den bedre udnyttelse af de tilgængelige vandressourcer. En konsekvens heraf vil blive en væsentlig forbedring af kvinders arbejds- og helbredssituation.

Budget

Det samlede budget for projektet udgør 8.979.750 kr., hvoraf ECOWAS ventes at bidrage med 2.413.000 kr., lande i regionen og bassin organisationer (primært personale) bidrager med 213.000 kr. og Burkina Faso bidrager med kontorfaciliteter til ECOWAS Vandressourcekoordinations Enhed til en værdi af i alt 189.000 kr.

Det danske bidrag til ECOWAS udgør 6.164.750 kr. og dækker 2005. Bidraget ventes udbetalt i to rater med første rate ved projektets påbegyndelse og anden rate ca. 3 måneder inde i projektet. Den korte projektperiode til trods, opdeles bidraget i 2 for at presse ECOWAS til hurtigt at levere de bedst mulige betingelser for at projektet kan gennemføres. Dette indebærer bl.a. at ECOWAS bidrag, der ventes vedtaget af de styrende organer inden udgangen af dette år, bliver vedtaget som forventet og udbetalt i løbet af projekts første 3 måneder, at det aftalte

personale stilles til rådighed for gennemførelse af projektet, at medlemmerne af Den tekniske Komite bliver udnævnt, at repræsentanterne for de eksisterende bassin organisationer bliver udpeget, m.v. Disse elementer forventes gennemført som aftalt. For at tilskynde hertil er det aftalt, at de nævnte elementer skal være på plads indenfor de første 3 måneder af 2005 før anden rate udbetales.

Budgettet er fordelt som følger:

Omr. 1 (Vandressourcekoordinations Enheden)	24,0 %
Omr. 2 (Øvrige PFCM fungerer)	30,8%
Omr. 3 (Finansiell bæredygtighed)	7,5%
Omr. 4 (Forhandlinger med donorerne)	10,9%
Omr. 5 (Opdatering af handlingsplan)	10,6%
Uallokerede midler (konsulentbistand)	9,8%
Revision og budgetmargin	6,3%

Midlerne vil blive anvendt til teknisk bistand (3,5 mill. kr.), udstyr (0,7 mill.kr.) samt møder og rejser (1,6 mill. kr.).

Tværgående elementer

Miljø, ligestilling og god regeringsførelse er integreret i projektet. Integreret vandressourceforvaltning er en metode til at fremme bæredygtig anvendelse af vand og beskytte vitale øko-systemers bæredygtighed. Ligestilling er indarbejdet i handlingsplanen for integreret vandressourceforvaltning, hvor et af projekterne vil udarbejde metoder til sikring af ligestilling i beslutningsprocesserne og forvaltningen af vand på alle niveauer. Flere projekter i handlingsplanen søger at fremme konfliktresolution og undgåelse, idet dette er en væsentlig risikofaktor, når flere lande og brugere skal dele samme vandressource.

Væsentlige risikoelementer

En væsentlig udfordring for ECOWAS og landene i regionen bliver at opbygge den fornødne kapacitet til at kunne igangsætte og gennemføre beslutninger og planer om integreret vandressourceforvaltning. Støtten vil fokusere på dette grundlæggende problem.

I den konkrete situation kan der peges på to risici: Der løbes en risiko ved, at ECOWAS enhederne ikke formår at udvikle sig fra at være normative enheder, udviklet i den politiske proces som udløber af ønsket om at udvikle integrerede vandressourceforvaltning, til at blive tilstrækkelig funktionsdygtige og kunne tage hånd om specifikke vandressourceproblemer i regionen og nationalt. Der er ligeledes en risiko for manglende politisk vilje og langsommelige administrative procedurer i ECOWAS som kan underminere tilliden til projektet og dermed også donorstøtte efter 2005.

Disse risici vil blive væsentligt minimeret, hvis projektet viser hurtige og effektive resultater. ECOWAS er opmærksom på disse problemer, som har været detaljeret drøftet med organisationen og som der også tages fat i ved den betingede ratemæssige udbetaling af den

danske støtte. Det forventes derfor at ECOWAS med projektet direkte vil tage hånd om disse problemer.

Den øjeblikkelige situation for ECOWAS er presset i medfør af organisationens rolle i krisestyring og konfliktforebyggelse. Ikke mindst den nuværende situation i Elfenbenskysten giver ekstraordinært stort pres på ECOWAS, som derfor kan have svært ved at give behørig overordnet opmærksomhed til sine mærkesager. Samtidig er processerne omkring integreret vandressourceforvaltning i høj grad donordrevne og finansierede, hvilket i et væsentligt omfang er en generel problemstilling omkring udvikling og gennemførelse af integreret vandressourceforvaltning i udviklingslandene, men formentlig uundgåeligt for at fremme og udvikle disse processer.

ECOWAS har imidlertid gennem en lang periode vist stor interesse for vandressourceforvaltning, som er af særdeles stor betydning i regionen både med hensyn til levevilkår og konfliktpotentiale. Hertil kommer, at Burkina Faso, der er vært for Vandressourcekoordinations Enheden, har været en af de meget aktive regionale initiativtagere. Den ekstraordinære situation til trods vil støtten være væsentlig for at fremme og udvikle integreret vandressourceforvaltning i Vestafrika og vil i praksis foregå i samarbejde med veletablerede centre, herunder de danskstøttede vestafrikanske regionale ingeniør- og teknikerskoler (EIER og ETSHER).